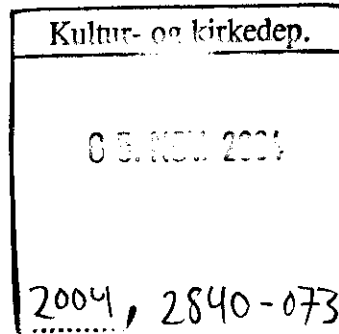

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Akersveien 5
N-0177 Oslo

Kultur- og kirke departementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 2004/2480 AØ GP

Telefon +47 23 21 95 09
Fax +47 23 21 95 01

5. nov. 04

Forslag om endring i forskrift om trossamfunn m.m.

Vi viser til Departementets skriv av 9. juli d.å. og har følgende uttalelse til forslaget til forskrifter:

1. Språklige kommentarer

- Pkt. 1, 2. ledd, 2. avsn. i.f.: Her vil vi foreslå følgende formulering: ..., skal *dette straks meldes* Kultur- og ...
- Pkt. 3: komma etter pkt. 2 (punkt 2, tredje avsnitt; punkt 2, femte og sjette)
- Pkt. 4, 1. linje: ... ett år av gangen ...
- Pkt. 4, 1. avsn., 3. linje: ... fylker, og som ...
- Pkt. 4, 1. avsn., siste setn.: Den digitalt lesbare ... (benyttet i pkt. 4, 4. avsnitt.)
- Pkt. 4, siste avsn., 1. linje: ... gjennomført, ...

2. Oppsett

I pkt. 2 er brukt tall for underpunkter. Skal dette gjennomføres, bør det overveies også under pkt. 4.

I pkt. 3 er vist til pkt. 2, tredje avsnitt og også pkt. 2, femte og sjette avsnitt. Det kan synes som henvisningene til avsnitt har kommet før oppdelingen i underpunkter, og det vil bli klarere om man henviser til for eksempel pkt. 2.3. Slik det er, er henvisningene vanskelige å forstå.

3. Registrering i Brønnøysundregistrene

Ad pkt. 2.1, litra g. Det er så vidt vites ikke generell registreringsplikt for trossamfunn, og det vil derfor kunne være samfunn uten ansatte som ikke har organisasjonsnummer. Realiteten synes å være at forskriften innfører registreringsplikt. Det er spørsmål om man i denne forskriften kan innføre en slik plikt, og dernest, hvis det er tilfellet og slik plikt er nødvendig, om det burde sies eksplisitt at man er registreringspliktig i Brønnøysundregistrene.

4. Forbud mot jevnføring med Den norske kirkes medlemsregister

Ad pkt. 4, 4. avsn. Det foreslås at Brønnøysundregistrene jevnfører oversikter med bl.a. oversikter fra Den norske kirke. I forskrift av 25. feb. 2000 om Den norske kirkes medlemsregister § 5, 2. ledd i.f. heter det: *Medlemsregisteret skal ikke brukes til offentlige myndigheters kontroll etter trossamfunnsloven.* Bestemmelsen ble inntatt fordi man da visste at oversikten over medlemmer i Den norske kirke ville bli upålitelig for lang tid fremover og ville favne et stort antall personer som ikke var medlemmer i eller tilhørte Den norske

kirke, og man skulle ikke risikere at denne oversikten ble brukt som ”bevis” på medlemskap overfor eller i konkurranse med andre trossamfunn. Bestemmelsen vil være til hinder for den foreslåtte jevnføring.

En ting er at dette er oversett, men særlig viktig er tilsidesettelsen av de hensyn som utløste bestemmelsen, og som er like berettigede i dag. Hvis departementet vil endre § 5 i medlemsforskriften, noe som må gå til høring, må det også godtgjøre hvorledes hensynene vil bli ivaretatt. Slik høring måtte også omfatte trossamfunnene, ettersom disse ville bli direkte rammet av en for tidlig fjerning av klausulen i § 5. Forut for en dette måtte man både avklare hvor langt man er kommet med kvalitetssikringen av Dnks register og løse problemet med trossamfunnslovens og Kirkelovens forskjellige regulering av tilhørighet for ugifte mødres barn, ettersom avvikene mellom lovene resulterer i et stort antall potensielle dobbeltregistreringer hvert år.

5. Tilskudd ved dobbeltregistreringer

Ad pkt. 4, avsn. 5. Bestemmelsen i § 5 i forskriften om Den norske kirkes medlemsregister og årsakene som lå til grunn er i seg selv fyldestgjørende grunn til å avvise forslag om ikke å utbetale tilskudd ved dobbeltregistrering. Vi vil videre anføre:

a) For det første gjelder dette *forholdet til Den norske kirke*, hvor vi må påregne en betydelig mengde feil, både forklarlige og uforklarlige i favør av Den norske kirke.

Vi står her ikke overfor et engangsfenomen knyttet til gjennomføring av en ny ordning. Selv om departementet finner å gå inn på Den norske kirkes forslag til overgangsordning, jf. høringsuttalelse av 28. oktober, vil dette ikke bøte på de prinsipielle svakhetene ved departementets utkast.

Dessuten kan vi med sikkerhet si at det i fremtiden vil oppstå eller avdekkes nye dobbeltregistreringer i forhold til Den norske kirke. Vi tenker ikke primært på menneskelig svikt eller misforståelser, men særlig på at dissonansen mellom Trossamfunnsloven og Kirkeloven om tilhørighet for barn født av ugift mor, og på andre forhold som når for eksempel norskfødte norske borgere som ikke tilhører Dnk flytter tilbake fra utenlandsopphold.

b) For det andre vil det også være dobbeltregistreringer *mellom trossamfunnene, eller mellom trossamfunn og livssynssamfunn*. Disse berøres ikke av de grep som måtte tas for å hjelpe Den norske kirke til å heve kvaliteten i sitt sentralregister.

Mellom alle tros- og livssynssamfunn kan det oppstå rene feil, hvor det ikke er grunnlag for at det skal ha økonomiske konsekvenser for den ene eller begge av partene. Slikt har vi eksempler på i praksis, og det kan gjenta seg.

Man kan tenke seg at et tros- eller livssynssamfunn, eller Dnk, ikke har forvissnet seg om utmelding eller fremover ikke sikrer seg mot å registrere nye medlemmer før utmeldingsattest er forevist. Dette kan særlig være aktuelt i forhold til innvandrere. Trossamfunnet har ikke noe å tape på det. Derimot vil trossamfunnet som vedkommende egentlig aldri har forlatt, stå som taperen. For Den katolske kirke med innvandrerne som kan bli fanget opp av andre trossamfunn, er dette en reell problemstilling.

For øvrig kan man i særtilfelle kanskje oppleve direkte misbruk av bestemmelsen med sikte på å hindre at et annet tros- eller livssynssamfunn får tilskudd.

c) *Det prinsipielle problemet* forsvinner ikke med overgangsløsninger. Ved dobbeltregistreringer er normalsituasjonen at en person som er rettmessig oppført som medlem i ett tros- eller livssynssamfunn, også er urettmessig oppført i et annet. Det er på det prinsipielle plan umulig å legge opp til en ordning der også det trossamfunn som vedkommende rettmessig tilhører, fratras sitt tilskudd.

En forskrift skal være en tilretteleggelse av den underliggende lov, og en justering av forskriften ikke skal fungere som en materiell endring av loven med den konsekvens at man mister sin rett. Det forskriften må nøye seg med, er å hindre uberettigede utbetalinger. Uten en mekanisme som muliggjør en avklaring av omtvistede medlemskap i løpet av samme år som dobbeltføringen oppdages, som tar utgangspunkt i Trossamfunnslovens klare bestemmelser om tilhørighet, medlemskap, innmelding og utmelding, kan ikke den foreslåtte tekst bli stående.

Konklusjonen her er at det hvert år er uomgjengelig nødvendig med en viss tid til å avklare medlemsforhold for dem som er dobbeltregistrert. De avklarte forhold meldes fylkesmannen som kan foreta et etteroppgjør på høsten, alternativt et tilleggsoppgjør sammen med utbetalingen året etter.

6. Frist for utbetaling av kommunale tilskudd

Ad pkt. 8. Det bør komme inn i forskriftene en bestemmelse om tidsfrist for utbetaling av de kommunale tilskudd. Svært mange kommuner betaler først sent på høsten, og noen trekker utbetaling ut til året etter. Utgangspunktet er at trossamfunnene skal likestilles med Den norske kirke, og det tilsier at utbetaling skjer senest 1. juli. Alle opplysninger for beregning av tilskudd skulle foreligge i tide til det. En bestemmelse om tidsfrist bør derfor suppleres med en plikt til erlegge rente av skyldig beløp fra forfallstidspunktet. Vi vil foreslå følgende ordlyd i et nytt 3. ledd: *Det kommunale tilskudd forfaller til betaling senest 1. juli. Ved betaling etter forfall beregnes rente av beløpet. Renten skal tilsvare normrenten fastsatt av Stortinget med tillegg av 2 %.*

7. Utgifter til vedlikehold av antikvariske bygg

I forslaget er medtatt at utgifter til vedlikehold av antikvariske bygg ikke skal tas med i beregningsgrunnlaget. Dette er vi klart uenige i. Som utgangspunkt for et slikt forslag må det kunne kreves dokumentert at de kommuner som har bygg fra før 1850, har større utgifter av betydning enn andre kommuner. Det er neppe for fjernt å anta at kommuner med nybygde kirkesentre som omfatter kirke, menighetssal, div. møterom, kontorer mv., har langt større driftsutgifter på slike bygg enn det til vanlig er for eldre kirker. Særlig kanskje steinkirkene kan over tid være meget rimelige i vedlikehold, selv om det år om annet kan inntreffe utgiftskrevende oppgaver. Vi er redd konsekvensen kan bli at mange kommuner som allerede bevilger beskjedne beløp til Dnk, i tillegg kan få vesentlig redusert beregningsgrunnlaget til andre trossamfunn.

Det kan nevnes at vi har hatt betydelige ekstra utlegg til egne bygg på grunn av pålegg fra antikvariske myndigheter, og vi risikerer at flere av våre nyere kirker blir fredet med de praktiske og økonomiske konsekvenser det får. Skal det være økonomisk likebehandling, må slike tilfeller på vår side fanges opp av det offentlige.

8. Kirkebokføring

Ad pkt. 12. Vi er enige med Trondheim Stift (jf. dets høringsuttalelse) i at forskriftens pkt. 12 om at det skal føres register over "opptatt i menigheten" og "utmeldt av menigheten" (i stedet for "opptatt i trossamfunnet" og "utmeldt av trossamfunnet"), er meget problematisk. Både forskriften til Trossamfunnsloven og utformingen av de offentlige menighetsprotokoller bidrar til en forvirring om hva som er ment. Protokollen som sendes ut i dag, spør "Fra hvilken menighet eller trossamfunn er vedkommende gått over", og forløperprotokollen spør på samme sted "Fra hvilket kirkesamfunn (Statskirken eller annet) er vedkommende gått over". Det synes dermed som forskriftens formulering "opptatt i menigheten" brukes i pakt med den gamle dissenterlovens språkbruk, dvs. om selve trossamfunnet. Men forskriftens øvrige bruk av ordet menighet er i pakt i dagens språkbruk, dvs. om trossamfunnenes indre oppdeling i lokale enheter. Vi er kjent med at departementet arbeider med endring av reglene for Den norske kirkes kirkebokføring, og forutsetter at et tilsvarende arbeid settes i gang så snart som mulig i forhold til Trossamfunnsloven, slik at vi ikke forblir bundet av utidsmessige ordninger med røtter i dissenterlovgivningen på 1890-tallet.

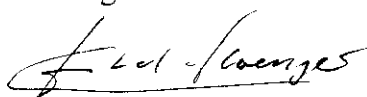
9. Frist for innsendelse av medlemsliste

Ad pkt. 14. Fylkesmannen har adgang til å gi fristforlengelse for innsendelse av årsmelding og av regnskap over tilskuddsmidler. Derimot gis det ikke fristforlengelse etter pkt. 4, 3. ledd for innsendelse av krav om tilskudd med medlemsliste. Når man i tillegg tar i betraktning at listen skal foreligge allerede 1. mars, kan dette få alvorlige konsekvenser. Samtidig kan en forsinkelse skyldes forhold som ligger utenfor et trossamfunns styring. I det hele kan forslaget om 1. mars som absolutt frist gi uakseptabelt urimelige konsekvenser. Det kan tenkes flere løsninger. Én kan være at trossamfunnet får et tilskudd man i alle fall er sikker på er riktig, dvs. at man legger seg i nedkant av et bevislig medlemstall. En annen er at det gis et visst rom, for eksempel inntil 2 eller 3 måneder, for fristoversittelse. Brønnøysundregistrene må da oppbevare innsendte oversikter i denne tiden, og vedkommende trossamfunn kan belastes ekstra utgifter til kjøring mot Det sentrale folkeregisteret og de andre trossamfunnene.

10. Ikrafttredelse

Med bakgrunn i § 5 i forskriften om Den norske kirkes medlemsregister synes en omlegging med personnummer og med frist 1. mars 2005 for innsendelse av lister ikke aktuelt. Når omleggingen kommer, er det uomgjengelig nødvendig at det blir gitt lang tid i etterkant for avklaring av dobbeltregistreringer, eventuelt at det om nødvendig blir to kjøring med trossamfunnenes registre mot hverandre.

Vennlig hilsen

Gerhard Schwenzer
biskop